

Nagrody Naukowe im. Mikołaja Kopernika w roku 2010

Nagrodę Naukową im. Mikołaja Kopernika Fundacji Miasta Krakowa przyznaje co pięć lat Polska Akademia Umiejętności. W posiedzeniach Komisji PAU do spraw tej Nagrody biorą udział przedstawiciele Rady Miasta Krakowa i Urzędu Miasta Krakowa.

Nagroda oraz zasady jej przyznawania i finansowania nawiązują do ustanowionej w roku 1873 nagrody naukowej o tej samej nazwie. W pierwotnym akcie fundacyjnym Gmina Miasta Krakowa zobowiązała się wpłacać każdego roku do kasy Akademii Umiejętności – począwszy od 1873 r. (przypadała wtedy czterechsetna rocznica urodzin Kopernika) – kwotę 100 zł z przeznaczeniem na nagrodę za najlepsze rozwiązanie i napisanie w języku polskim zadań konkursowych ustalanych co pięć lat przez Akademię.

Pierwszy konkurs ogłoszony został w 1876 r., jednak w wyznaczonym terminie nie wpłynęła żadna praca. W ramach konkursów przeprowadzonych w latach 1878–1909 przedstawiono 9 prac, z których 4 zostały wyróżnione przez Akademię Nagrodami im. Mikołaja Kopernika. Kolejne konkursy przeprowadzono do roku 1939.

W roku 1973, na uroczystej sesji w Akademii Górniczo-Hutniczej poświęconej pięćsetnej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika przypomniano ideę tej Nagrody. Starania o jej wznowienie zostały podjęte dopiero w roku 1988 przez Komitet Organizacyjny Obchodów Pięćsetnej Rocznicy Studiów Mikołaja Kopernika w Krakowie.

Ostatecznie w roku 1993 Rada Miasta Krakowa podjęła uchwałę o wznowieniu Nagrody Naukowej im. Mikołaja Kopernika Fundacji Miasta Krakowa za wyróżniające się prace z zakresu astronomii i nauk o Ziemi oraz ekonomii, filozofii przyrody, medycyny, obronnej sztuki wojskowej oraz prawa, opublikowane w pięcioleciu poprzedzającym przyznanie Nagrody. Fundatorem Nagrody jest Gmina Kraków. Pierwsze nagrody po wznowieniu zostały przyznane w roku 1995.

Obecnie skład osobowy Komisji PAU ds. Nagrody Naukowej im. Mikołaja Kopernika Fundacji Miasta Krakowa jest następujący:

- Przewodniczący: prof. dr hab. Andrzej Mączyński;
- Sekretarz: dr Sebastian Szybka;
- Członkowie – specjaliści, reprezentujący dziewięć dyscyplin objętych Nagrodą:
 1. w dziedzinie astronomii: prof. dr hab. Marek Urbanik,
 2. w dziedzinie geodezji: prof. dr hab. inż. Zbigniew Sitek,
 3. w dziedzinie geofizyki: prof. dr hab. inż. Zbigniew Fajkiewicz,
 4. w dziedzinie geografii fizycznej: prof. dr hab. Adam Kotarba,
 5. w dziedzinie ekonomii: prof. dr hab. Jerzy Mikułowski-Pomorski,
 6. w dziedzinie filozofii przyrody: ks. prof. dr hab. Janusz Mączka,
 7. w dziedzinie medycyny: prof. dr hab. Czesław Radzikowski i prof. dr hab. Wiesław Pawlik,
 8. w dziedzinie obronnej sztuki wojskowej: prof. dr hab. inż. arch. Witold Cęckiewicz,
 9. w dziedzinie prawa: prof. dr hab. Andrzej Mączyński.

Oto treść Uchwały Komisji PAU ds. Nagrody Naukowej im. Mikołaja Kopernika Fundacji Miasta Krakowa z dnia 24 czerwca 2010:

Na postawie §8 Regulaminu Komisji Polskiej Akademii Umiejętności do Sprawy Nagrody Naukowej im. Mikołaja Kopernika Fundacji Miasta Krakowa Komisja wnosi o przyznanie w 2010 r. następujących nagród:

1. W dziedzinie astronomii – Zespół Astrofizyków Centrum Astronomicznego im. Mikołaja Kopernika w Warszawie: prof. dr hab. Tomasz Bulik, dr Jarosław Dyks, prof. dr hab. Włodzimierz Kluźniak, dr hab. Rafał Moderski, prof. dr hab. Bronisław Rudak, prof. dr hab. Marek Sikora, prof. dr hab. Andrzej Zdziarski, za prace opublikowane w renomowanych czasopismach o światowym zasięgu, stanowiące istotny wkład zespołu w poszerzenie wiedzy o najbardziej energetycznych procesach astrofizycznych i w pogłębienie światowej kooperacji naukowej w zakresie astrofizyki.
2. W dziedzinie astronomii – prof. nadzw. dr hab. Michał Kokowski, Instytut Historii Nauki PAN, za osiągnięcie naukowe w postaci dzieła *Różne oblicza Mikołaja Kopernika – spotkania z historią interpretacji*, stanowiące twórcze podsumowanie badań nad teorią Wielkiego Astronoma, o bogatym kontekście filozoficznym i walorach poznawczych w zakresie astronomii.
3. W dziedzinie filozofii przyrody – prof. dr hab. Andrzej Kajetan Wróblewski, fizyk, Uniwersytet Warszawski, za pionierskie w nauce polskiej, monumentalne i w pełni oryginalne dzieło *Historia fizyki od czasów najdawniejszych do współczesności*, obejmujące okres od Arystotelesa do Einsteina, oparte na najważniejszych traktatach naukowych z zakresu filozofii przyrody i nauki o materii.
4. W dziedzinie geofizyki – prof. dr hab. Zbigniew Fajkiewicz, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, za wybitne, oryginalne osiągnięcie naukowe w postaci dzieła *Gravimetria stosowana*, stanowiące efekt własnych dokonań inżynierjno-badawczych autora i mające wielkie walory poznawcze oraz dydaktyczne.
5. W dziedzinie medycyny – prof. dr hab. Barbara Przewłocka, Instytut Farmakologii PAN, za odkrycia w wyjaśnianiu mechanizmu bólu neuropatycznego, wyrażające się szeregiem publikacji w renomowanych czasopismach o światowym zasięgu, stanowiące istotny postęp w badaniach medycznych.
6. W dziedzinie prawa – prof. dr hab. Karol Weitz, Uniwersytet Warszawski, za wybitne osiągnięcie badawcze w dziedzinie postępowania cywilnego, zwłaszcza międzynarodowego i europejskiego, wyrażające się szeregiem publikacji o fundamentalnym znaczeniu dla interpretacji i stosowania norm prawnych.

Krzysztof Maślanka
Instytut Historii Nauki PAN